

HEMATOLOJİK SİSTEM VE LABORATUVAR TERİMLERİ

Efdal OKTAY GÜLTEKİN¹ Nuran DELİALİOĞLU²

AMAÇ : Öğrenci/okur kanın yapısını, işlevini ve fonksiyonlarını öğrenir. Anemi, lösemi gibi kan hastalıklarını tanır. Laboratuvar testlerindeki terimlerin tanımlarını öğrenir. Kan gruplarını ve uygunluk testlerinin çalışılmasını ve klinik kullanımını öğrenir. Klinik araştırmalar ve çalışmalarda konu ile ilgili terimleri kullanabilir.

A. ANATOMİ VE FİZYOLOJİ TERİMLERİ

Kanın Bileşimi

Tam kanın çözünmüş maddeler içeren sulu bir sıvı olan plazma ve çeşitli hücrelerden oluşan iki bileşeni vardır. Kanın yaklaşık %45'i hücreler ve %55'i kan plazmasıdır. Normalde hücrelerin %99'undan fazlası kırmızı kan hücreleri, %1'inden daha azını beyaz kan hücreleri ve trombositler, oluşturur. Kanın hücresele metabolizma için gerekli maddelerin dokulara taşınması, hücresele metabolizma atıklarının uzaklaştırılması, hastalık etkeni mikroorganizmalara ve yaralanmaya karşı savunma ve asit-baz dengesinin korunması gibi önemli işlevleri bulunmaktadır.

Kırmızı kan hücresi (eritrosit)

Beyaz kan hücresi (lökosit)

Kan pulcukları (Trombosit) (Şekil 1.)

Plazma

Plazma ve Plazma Proteinleri

Pıhtılaşmamış kan santrifüj edildiğinde şekilli elemanlar tüpün dibine çöker, üstte kalan sıvıya plazma denir. Yetişkinlerde plazma, kan hacminin %50 ile %55'ini oluşturur. Plazma, toplam ağırlığının yaklaşık %7'sini oluşturan çok sayıda protein (plazma proteinleri) içerir. Bunlar yapı ve işlev bakımından farklılık gösterir ve albümin ve globulinler olmak üzere iki ana gruba ayrılabilir. Plazma proteinlerinin çoğu karaciğer tarafından üretilir. Ancak antikorlar (immünooglobulinler) lenf düğümlerindeki ve diğer lenfoid dokulardaki plazma hücreleri tarafından üretilir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Toros Üniversitesi, SHMYO, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Pr. efdal.gultekin@toros.edu.tr

² Prof. Dr., Mersin Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD., nurandel@hotmail.com

DEĞERLENDİRME SORULARI

1) Aşağıdakilerden hangisi kan elemanlarından biri değildir?

- A. Eritrosit
- B. Lökosit
- C. Lenfoma
- D. Trombosit
- E. Hepsi

2) Değişik hastalıklara bağlı olarak dalağın büyümesi ve dalağın kan hücrelerini hızlı ve zamanından önce yok etmesine neden olan bozukluğa ne denir?

- A. Hipersplenizm
- B. Hiposplenizm
- C. Hipkroni
- D. Apokronizm
- E. Hiçbiri

3) Aşağıdakilerden hangisi kanda lökosit sayısının normal değerlerin altında olması durumudur?

- A. Lökositoz
- B. Lökopeni
- C. Lökopoez
- D. Lökosit
- E. Hiçbiri

Cevap Anahtarı: 1) C 2) A 3) B

KAYNAKLAR

- Ekinci, S., Hatipoglu, H.G. (2014). Yüksekokullar Tıbbi Terminoloji Ders Kitabı, Hatiboğlu Yayıncılık, 5. Baskı, Ankara.
- Ertuğrul, L. (2009). Tıp Terimleri Sözlüğü, Akademi Basın Yayıncılık, İstanbul.
- Gyls, Barbara A.; Wedding, Mary Ellen. (2009). Medical terminology systems: a body systems approach. FA Davis, sixth edition.
- Hillman Robert S, Ault, Kenneth A., Rinder, Henry M. Hematology in Clinical practice. 4thedition. *McGraw-Hill Professional*;2005
- <https://www.hematology.org/education/patients/blood-basics> (E.T :21.08.2022)

- <https://www.hematology.org/education/patients/blood-basics/hematology-glossary> (E.T: 21.08.2022)
- Kocatürk, U. (2005). Tıp Terimleri Sözlüğü, Nobel Tıp Kitabevi, 10. Baskı, Ankara.
- Mesut, R. (2011). Tıbbi Terminoloji, Nobel Matbaacılık, İstanbul.
- Provan D.ABC Of Clinical Haematology. 3rd edition;London:Blackwell Publishing; 2007 (6) (PDF) Hematoloji ve Hematoloji Laboratuvar Terimleri. Available from: https://www.researchgate.net/publication/340442252_Hematoloji_ve_Hematoloji_Laboratuvar_Terimleri [accessed Dec 05 2022].
- Themi H., Diem H., Haferlach T. Color Atlas Of Hematology. 2nd edition. Thieme.; 2004